

DANES-PICTA.COM

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. gen. broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA ORGANIZACJI I MOBILIZACJI WOJSK

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO
TAJNE
Egz. Nr 2

plk dypl. Kazimierz ZDANIAK

**Temat Nr 1. ZMIANY GRANIC I SKŁADU OW ORAZ
REORGANIZACJA TERENOWYCH OGNIW
ADMINISTRACJI WOJSKOWEJ**

**Temat Nr 2. PROJEKT NOWEJ USTAWY O POWSZE-
CHNYM OBOWIĄZKU OBRONY PRL**

(Informacja)

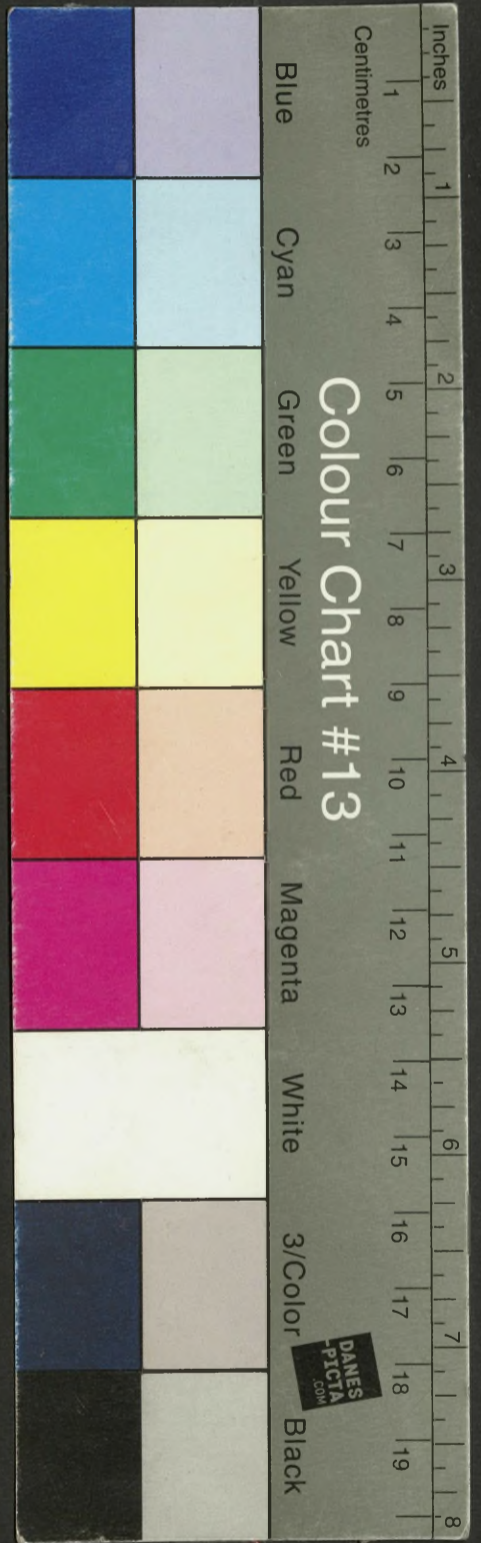

AK 39161
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

WARSZAWA

CZERWIEC

1975

KB
137

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. gen. broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA ORGANIZACJI I MOBILIZACJI WOJSK

**DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO**

TAJNE

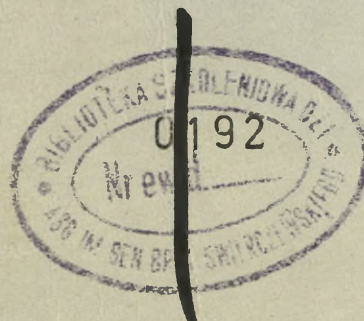
Egz. Nr 2

płk dypl. Kazimierz ZDANIAK

**Temat Nr 1. ZMIANY GRANIC I SKŁADU OW ORAZ
REORGANIZACJA TERENOWYCH OGNIW
ADMINISTRACJI WOJSKOWEJ**

**Temat Nr 2. PROJEKT NOWEJ USTAWY O POWSZE-
CHNYM OBOWIĄZKU OBRONY PRL**

(Informacja)

30161
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
139161

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
Im. gen. broni Karola SWIERCZEWSKIEGO

KATEDRA ORGANIZACJI I MOBILIZACJI WOJSK

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

9 mebl. nr 12657

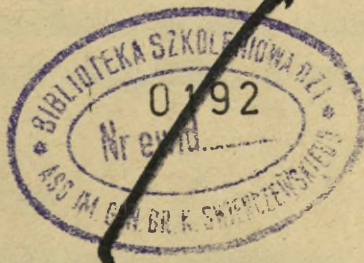
2
Egz.nr ...

ptk dypl. Kazimierz Z D A N I A K

T e m a t :

1. ZMIANY GRANIC I SKŁADU OW ORAZ REORGANIZACJA TERENOWYCH OGNIW ADMINISTRACJI WOJSKOWEJ.
2. PROJEKT NOWEJ USTAWY O Powszechnym Obowiązku Obrony PRL.

/ I n f o r m a c j a /

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOW
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. broni Karola Swierczewskiego
039161

W A R S Z A W A

C Z E R W I E C

1 9 7 5 r.

**TEMAT I : ZMIANY GRANIC I SKŁADU OW ORAZ REORGANIZACJA TERENOWYCH
OGNIW ADMINISTRACJI WOJSKOWEJ.**

W związku z reformą administracji państwowej i nowym podziałem administracyjno-terytorialnego kraju wynikała potrzeba odpowiedniego dostosowania pod względem organizacyjnym i zasięgu działania terytorialnych ogniw administracji wojskowej.

W kontekście powyższego z dniem 1 sierpnia b.r. ustala się nowe granice okręgów wojskowych :

- WOW swoim zasięgiem terytorialnym obejmuje 23 województwa /bielskopodlaskie, białostockie, bielskie, ciechanowskie, chełmskie, kieleckie, krakowskie, krośnieńskie, lubelskie, łomżyńskie, nowosądeckie, ostrołęckie, piotrkowskie, przemyskie, radomskie, rzeszowskie, siedleckie, skierniewickie, suwalskie, tarnobrzoskie, tarnowskie, zamojskie oraz woj. stołeczna WARSZAWA/.
- POW swoim zasięgiem terytorialnym obejmuje 13 województw /bydgoskie, elblądzkie, gdańskie, konińskie, koszalińskie, łódzkie, olsztyńskie, pilskie, płockie, słupskie, szczecińskie, toruńskie i wrocławskie/.
- SOW swoim zasięgiem terytorialnym obejmuje 13 województw /częstochowskie, gorzowskie, jeleniogórskie, kaliskie, katowickie, legnickie, leszczyńskie, opolskie, poznańskie, sieradzkie, wałbrzyskie, wrocławskie i zielonogórskie/.

Istniejące dotychczas wojewódzkie i powiatowe sztaby wojskowe podlegają reorganizacji. Występujące w ich składzie stanowiska zaangażowane do spraw obrony cywilnej - podlegają przekazaniu właściwym urządzeniom wojewódzkim w celu stworzenia wojewódzkich, a w szczególnych wypadkach miejskich i dzielnicowych inspektoratów obrony cywilnej.

Do dnia 31 lipca 1975 r.

- we wszystkich województwach utworzone zostaną na bazie dotychczasowych WSzW i PSzW - Wojewódzkie Sztaby Wojskowe /49/ oraz Wojskowe Komendy Uzupelnień /135/ stanowiące delegatury tych sztabów ;

- dowódcy OW dokonają zmian podporządkowania jednostek wojskowych wynikających z ustalenia nowych granic OW.

Stosownie do nowej struktury wojskowej administracji terenowej dokonana będzie zmiana w podległości jednostek OW, kierując się zasadą, że jednostka OT podlegać będzie temu szefowi WSzW, w którego zasięgu terytorialnym jest rozlokowana.

Jednostki wojskowe, które ze względów organizacyjnych nie mogą być przekazane w podporządkowanie dowódcem OW właściwym terytorialnie dla miejsca ich stacjonowania pozostawia się w dotychczasowym podporządkowaniu i miejscu dyslokacji na zasadzie eksterytorialności.

W celu sprawnego zrealizowania przedsięwzięć organizacyjnych związanych z reorganizacją terenowych organów administracji wojskowej zobowiązano dowódców OW do powołania w dotychczas istniejących WSzW - zespoły koordynacji, które sprawować będą według wytycznych dowódców OW, bieżącą koordynację wszystkich organizacyjnych przedsięwzięć związanych z przejściem terenowych ogniw administracji wojskowej na nową strukturę organizacyjną oraz związanych z wyłączeniem z terenowych sztabów wojskowych ogniw obrony cywilnej.

We wszystkich PSzW i DSzW /znoszonych/ powołane zostaną grupy likwidacyjne z zadaniem rozformowania tych sztabów.

Grupa tym powierza się do czasu przekazania dokumentacji mobilizacyjnej właściwym WKU - do kierowania OWSGB przez PSzW stosownie do obowiązujących ustaleń oraz kierowania realizacją planu zabezpieczenia mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek stacjonujących na dotychczas administrowanym terenie.

Powołane grupy likwidacyjne kończą swą działalność w terenie do dnia 31.07.1975 r.

Reorganizacja terenowych ogniw administracji wojskowej stwarza dość istotne problemy, które kierownictwo naszego resortu zamierza rozwiązać w sposób następujący :

1. W zakresie działalności w okresie przejściowym do czasu zakończenia reorganizacji terenowych organów uzupełnień :

- a/ W celu zachowania gotowości mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk - zachowuje się w systemie niezbędne elementy dotychczasowego systemu, zapewniających przeprowadzenie mobilizacji Sił Zbrojnych PRL ;
- b/ dokonane zostaną korekty planów OWSGB jednostek wojskowych i terenowych sztabów wojskowych z jednoczesnym równoległym opracowaniem nowych planów zabezpieczenia mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych na administrowanym przez WSzW i WKU terenie ;
- c/ dowódców OW zobowiązano do sprecyzowania szczegółowych zadań dla grup likwidacyjnych w celu zachowania gotowości mobilizacyjnej a zwłaszcza w zakresie utrzymania w stałej gotowości do uruchomienia i kierowania procesem zabezpieczenia mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk ;
- d/ do chwili zakończenia reorganizacji utrzymany zostanie obowiązujący system powiadamiania o mobilizacji. Oznacza to, że sztaby OW przekazywać będą sygnały do dotychczasowych WSzW, te zaś do wszystkich istniejących aktualnie HSzW /równorzędnych/ i jednostek przewidzianych przez nie do powiadomienia ;
- e/ W zakresie akcji kurlerskiej, pocztowej i małej akcji kurlerskiej, ^{kierunki działania} utrzymywane będą na dotychczasowych zasadach. Dotyczy to również systemu dozoru żołnierzy rezerwy w gminach i miastach.

2. W zakresie ustawienia pracy na przyszłość w okręgach wojskowych i WSzW.

Reforma administracyjna państwa i przejście na dwustopniowy system władzy terenowej w zasadniczy sposób rzutuje na nowe ustawienie terenowych organów uzupełnień.

W związku z dokonanymi zmianami przed OW i WSzW rysują się następujące zadania :

a/ Sztaby OW :

- czuwanie nad sprawnym przebiegiem reorganizacji terenowych organów uzupełnień i zachowanie pełnej i ciągłej gotowości

do realizacji przedsięwzięć związanych z mobilizacyjnym rozwinięciem wojsk :

- dokonania korekty planów zabezpieczenia mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk na szczeblu OW oraz okazanie pomocy dla WZW i WKU, szczególnie w zakresie uzupełnienia potrzeb jednostek wojskowych. Rozdrobnienie podziału administracyjnego na obszarach OW spowoduje w początkowym okresie konieczność dokonywania przerzutów międzywojewódzkich. Wymagać to będzie od sztabów OW zwiększonego wysiłku i dokonanie korekty w planowaniu gromadzenia rezerw mobilizacyjnych dla jednostek wojskowych w granicach jednego województwa ;
- dostosowania systemu powiadamiania o zarządzeniu mobilizacji do nowego zasięgu terytorialnego w relacji Sztab OW - garnizonowe ośrodki alarmowania i powiadamiania oraz w relacji Sztab OW - terenowe organy mobilizacyjno-uzupełnieniowe, przyjmując iż WKU powiadamiane będą bezpośrednio przez sztab OW.

b/ WSZW istniejące zostaną przeformowane oraz sformowane od nowa na terenach nowych województw i w zależności od ilości mieszkańców, charakteru regionu pod względem ekonomicznym i politycznym będą miały strukturę organizacyjną wg kategorii

- I - 10 WSZW ;
- II - 8 WSZW ;
- III - 31 WSZW.

Ich strukturę organizacyjną przedstawia załącznik nr 1, 2 i 3.

Zasadnicze zadania do wykonania :

- dokonać korekty lub opracować od nowa plany zabezpieczenia mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych na administrowanym terenie oraz plany OWSGB WSZW ;
- nadzorowanie nad przebiegiem reorganizacji w podległych WKU oraz udzielanie wszechstronnej pomocy w pracach organizacyjnych szczególnie w nowoformowanych WKU / struktura organizacyjna załącznik nr 4/ ;

- w wyniku reorganizacji nastąpi dalszy wzrost zadań WSZW w dziedzinie organizacji przewozu żołnierzy rezerwy przewidzianych na uzupełnienie potrzeb mobilizacyjnych jednostek wojskowych stacjonujących poza województwem ;
- akcja kurierska dla zabezpieczenia potrzeb mobilizacyjnych oparta będzie na siłach i środkach wydzielanych z urzędu miejskiego będącego siedzibą WKU.

3. W zakresie zmian w działaniu terenowych sztabów wojskowych w dziedzinie organizacji, planowania i uruchamiania mobilizacji oraz uzupełniania strat wojsk w czasie wojny :

- a/ sztaby OW będą obecnie zobowiązane do przekazywania sygnałów o zarządzeniu mobilizacji bezpośrednio do WKU, natomiast w zakresie uzupełniania strat wojsk w czasie wojny przyjmą całokształt prac związanych z organizacją i funkcjonowaniem dotychczasowych WPP / wojewódzkich punktów przesyłkowych/;
- b/ WSZW zwolnione zostaną z obowiązków przekazywania o zarządzeniu mobilizacji w podległych WKU, jednak zwiększa się ich zadania w zakresie organizacji przewozu żołnierzy rezerwy przewidzianych na uzupełnienie potrzeb mobilizacyjnych jednostek wojskowych poza województwem oraz zabezpieczenia sił i środków przewidzianych do organizacji akcji kurierskiej przez podległe WKU ;
- c/ WKU obecnie będą wspólnie z urządami miast będącymi siedzibami WKU organizować akcję kurierską przez przydzielenie odpowiedniej ilości sił i środków w celu dostarczenia dokumentów powołania do urzędów dminnych i zakładów oraz powiadomianiu o uruchomieniu mobilizacji - wszystkie jednostki organizacyjne administracji państwowej i gospodarki społecznej wykonujące zadania mobilizacyjne na rzecz Sił Zbrojnych.

X
X X

Wyjaśnienia wymaga określenie : " terytorialny zasięg działania " :

- Terytorialny zasięg działania WSzW obejmuje obszar danego województwa i miasta, w którym działa wspólna rada narodowa.
- Terytorialny zasięg działania WKU obejmuje obszar określonych jednostek podziału terytorialnego stopnia podstawowego w granicach danego województwa lub obszar całego województwa.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA WSZW KATEGORII L.

/ Projekt /

1. Kierownictwo ;
2. Wydział Mob. i Uzup. ;
3. Wydział Operacyjny ;
4. Wydział Polityczny ;
5. Wydział Finansowy ;
6. Wydział Kadrowo-administracyjny.

Stan statowy :

- generalów	-	1
- oficerów	-	13
- podoficerów	-	2
- pracowników cyw.	-	12

R a z e m : 16/12

Ad.1. Kierownictwo

- szef WSZW - gen.bryg.
- zastępca szefa WSZW d/s polit.
- zastępca szefa WSZW d/s Mob.i Uzup.
- Starszy radca prawny /mjr.-ppłk./
- Sekretarka /prac.cyw./.

Ad.2. Wydział Mob.i Uzup.

- szef wydz.zca szefa WSZW - płk - 1
- St.oficer - ppłk - 3 /4/

R a z e m : 4-5

Ad.3. Wydział Operacyjny

- szef wydziału - płk - 1
- st.oficer oper. - ppłk - 1
- oficer oper. - mjr - 1

R a z e m : 3

Ad.4. Wydział Polityczny :

- szef wydziału - sca szefa WSZW - płk	-	1
- sekretarz KP PZPR - oficer starszy	-	1
- st.instruktor polit. - ppłk	-	1

Razem: 3

Ad.5. Wydział Finansów

- szef wydziału	- ppłk	-	1
- instruktor - prac. cywil.		-	3

Razem: 4/3

Ad.6. Wydział Kadrowo-administracyjny

- szef wydziału - mjr - ppłk	-	1
- podof.gosp. - pdf.zaw.	-	1
- referent d/s zaopatr. prac.cyw.		3
- kreślarz - maszyn.	" "	2
- kierowca samoch.	" "	2

Razem: 2/7

Ad.6 a. Kancelaria

- kierownik - podoficer zaw.	-	1
- referent /prac.cyw./		
- prac.cyw.	-	1

Razem: 1/2

OGOLEN: 16/12

STRUKTURA ORGANIZACYJNA WSzW KATEGORII II.

1. Kierownictwo ;
2. Wydział Mob.i Uzup. ;
3. Wydział Operacyjny ;
4. Wydział Finansów ;
5. Wydział Kadrowo-administracyjny.

Stan statowy :

- generałów	- 1
- oficerów	- 11
- podof.zawod.	- 2
- prac.cyw.	- 10

R a z e m : 14/10

Ad.1. Kierownictwo

- szef WSzW - gen.bryg.	- 1
- zastępca d/s polit. płk	- 1
- zca d/s mob.i uzup.	
- st.radca - mjr-ppłk	- 1
- sekretarka - prac.cyw.	- 1

R a z e m : 3/1

Ad.2. Wydział Mob.i Uzup.

- szef wydz.zca szefa WSzW	- płk	- 1
- st.oficer	- ppłk	- 3

R a z e m : 4

Ad.3. Wydział Operacyjny

- Szef wydziału - ppłk - płk	- 1
- St.oficer oper. - ppłk	- 1
- oficer oper. - mjr	- 1

R a z e m : 3

Ad.4. Wydział Finansów

- szef wydziału - ppłk - 1
- Inspektor - prac.cyw. - 1

Razem: 1/1

Ad.5. Wydział Kadrowo-administracyjny

- szef wydziału - mjr - ppłk - 1
- pđf.gosp. - pđof.zaw. - 1
- referent d/s zaop.-prac.cyw. - 1
- maszynistka - prac.cyw. - 3
- kreślarz - prac.cyw. - 1
- kierownca samoch.-prac.cyw. - 2

Razem: 2/7

Ad.5 a. Kancelaria

- kierownik kancelarii - pđof.zaw. - 1
- referent - prac.cyw. - 1

Razem: 1/1

OGOLEM: 14/10

STRUKTURA ORGANIZACYJNA WSzW KATEGORII III.

/ Projekt /

1. Kierownictwo ;
2. Wydział Mob.-Uzap.;
3. Sekcja Finansowa ;
4. Wydział Kadrowo-administracyjny.

Stan etatowy :

- oficerów - 10
- podof. sow. - 2
- prac. cyw. - 7

Razem: 12/7

Ad.1. Kierownictwo

- szef WSzW - plk - 1
- zca szefa WSzW d/s polit. - plk-ppłk - 1
- zca szefa WSzW d/s mob. i uzap.
- st. oficer operacyjny - ppłk - 2
- st. radca prawny - mjr-ppłk - 1
- sekretarka - 1

Razem: 5/1

Ad.2. Wydział Mob. i Uzap.

- szef Wydziału zca szefa WSzW - ppłk-plk - 1
- st. oficer - ppłk - 3

Razem: 4

Ad.3. Sekcja finansów

- Kierownik sekcji - mjr - 1
- referent - prac. cyw. - 1

Razem: 1/1

Ad.4. Wydział Kadrowo-administracyjny

- szef wydziału - mjr - 1
- podof.gosp. - podof.zaw. - 1
- referent - prac.cyw. - 1
- maszynistka - prac.cyw. - 2
- kierowca samoch.-prac.cyw. - 1

Razem: 2/4

Ad.4a. Kancelaria

- kierownik kancelarii - podof.zaw. - 1
- referent - prac.cyw. - 1

Razem: 1/1

OGOLEM: 12/7

STRUKTURA ORGANIZACYJNA WKU wg etatu zasadn. /Projekt/.

Nazwa funkcji	stopień etatowy	E t a t	
		" W "	" P "
- Komendant WKU	plk	1	1
- szef zaop. finans.	kpt.	1	
- płatnik	prac.cyw.	1	1
- kierowca samoch.osob.	prac.cyw.	1	
- st.lekarz przewodn.WKL	mjr	1	
- lekarz	prac.cyw.	1	
- pielęgniarka	prac.cyw.	2	
R a z e m :		3/5	1/1
1. Sekcja I, Mob.i adm.rezerw.osob. środkii transport.i masz.inś.			
- Kierownik sekcji zca Kta WKU ppłk-plk		1	1
- st.oficer	mjr-ppłk	1	1
- st.inspk.d/s śr.transp.i masz. chor. inś.		1	1
R a z e m :		3	3
2. Sekcja II Poboru i uzup.pokoj.			
- kierownik sekcji	ppłk	1	1
3. Sekcja III Adm.Ofic., chor. i podofior.			
- kierownik sekcji	mjr-ppłk	1	1
4. Kancelaria			
- kierownik kancelarii	podof. Saw.	1	1
- referent	prac.cyw.	1	1
- maszynistka	prac.cyw.	1	1
R a z e m :		1/2	1/2
5. Rejonowy punkt zbiórki			
- komendant punktu	kpt.	1	
- oficer	por.	3	
- chorąży	chor.	2	
- szef punktu	pdf.	1	
- strzelec	szereg.	3	
R a z e m :		10	
OGOLEM:		20/6	7/2

/dotychczas nie stosowany / oznaczałoby ustalenie ogólnego stanu zdrowia przedpoborowych, a jego wyniki stanowiłyby podstawę do kierowania przedpoborowych na leczenie do zakładów społecznych służby zdrowia, jak też do przygotowania materiałów o charakterze analitycznym do prac Wojskowych Komend Uzupelnień w przygotowaniu poboru i uzupełnianiu sił zbrojnych podczas trwania poboru.

- 2/ Zamierza się przyjęcie poboru z gestii terenowej administracji państwowej i Ministra Spraw Wewnętrznych - do właściwości Ministra Obrony Narodowej i podległych mu organów.

Wynika to, z jednej strony z potrzeby ujednoczenia zasad przeprowadzenia poboru w czasie pokoju i wojny, a z drugiej strony z konieczności zapewnienia warunków bardziej operatywnego i skutecznego działania w procesie przygotowania zasobów poborowych oraz szkolenia ich w czasie odbywania zasadniczej służby wojskowej, czego już obecnie /a tym bardziej w okresie postępującego niżu demograficznego roczników poborowych/ nie będzie można zapewnić w dotychczasowym systemie przeprowadzenia poboru /art.36/.

Do zadań terenowych organów administracji państwowej należałyby nadal obowiązki związane z zabezpieczeniem przebiegu oraz pokrywaniem kosztów przeprowadzenia poboru /art.38 i 218/. Zachowując¹¹ dotychczasową granicę wieku stawienie się do poboru /19 lat/, jednocześnie upoważnia się ustawowo Ministra Obrony Narodowej do wprowadzenia w uzasadnionych przypadkach, obowiązku zgłaszania się do poboru przez mężczyzn, którzy w danym roku kończą 18 lat.

Pozwoli to na bardziej elastyczne administrowanie zasobami poborowych stosownie do stanu zasobów i potrzeb uzupełnieniowych wojska.

- 3/ Przewiduje się ustalenie trzech nowych kategorii zdolności do służby wojskowej /w miejsce dotychczasowych pięciu/, o bardziej złagodzonych, umożliwiających przeznaczenie i powoływanie do służby wojskowej większej liczby poborowych /art.17/.

- 4/ Zakłada się, że obligatoryjne udzielanie odroczeń zasadniczej służby wojskowej dotyczyć będzie tylko poborowych, którzy sprawować będą bezpośrednio opiekę nad członkami rodzin / zaliczonymi do 1 grupy inwalidów oraz w wieku

do ukończenia 16 lat życia /, jak też osobiście prowadzących gospodarstwa rolne lub warsztaty rzemieślnicze.

Poborowi uznani za jedynych żywicieli, którzy dostarczają jedynie środki utrzymania członkom rodzin, a nie sprawują bezpośredniej opieki nad nimi, mogą być stosownie do potrzeb wojska, powoływani do zasadniczej służby wojskowej /art.35 ust.2, art.113 ust.2/.

W tym przypadku członkom ich rodzin przyznawane byłyby zwiększone zasiłkiienne. Sprawy związane z czasowym niepowoływaniem poborowych do zasadniczej służby wojskowej ze względu na naukę oraz wykonywanie zawodu - zakłada się skupić w ramach kompetencji Ministra Obrony Narodowej i jego organów /art.35 ust.3/. Udzielone poborowym z tego tytułu odroczenia nie mogą powodować zwolnienia ich od obowiązku odbycia zasadniczej służby wojskowej /art.35 ust. 4/. Jednocześnie, w dążeniu do wprowadzenia zasady powszechności odbywania zasadniczej służby wojskowej, znosi się możliwość udzielania odroczeń tej służby poborowym - studentom pobierającym naukę w systemie dziennym i wieczorowym oraz zwolnień od odbycia służby, udzielanych dotychczas studentom, którzy zaliczyli co najmniej 3 rok studiów pobieranych w systemie zaocznym.

- 5/ Widzi się potrzebę przedłużenia wieku poborowych do 28 lat, dla tych poborowych, którzy z przyczyn niezależnych od organów wojskowych nie zostaną powołani do zasadniczej służby wojskowej do końca roku kalendarzowego, w którym kończą 24 lata życia /art.46 ust.3./.

II. W ZAKRESIE OBOWIĄZKU SŁUŻBY WOJSKOWEJ

- 1/ Przewiduje się wprowadzenie obowiązku odbywania przysposobienia wojskowego przez niektóre kategorie poborowych /kandydaci na kierowców samochodowych, nurków i płetwonurków, skoczków spadochronowych, a także kandydaci do szkół podoficerskich / - /art.48-52/ z jednoczesnym przyznaniem Ministrowi Obrony Narodowej uprawnień do wprowadzania nowych form szkolenia oraz do szczegółowego normowania całokształtu problematyki z tym związanej.

Dotychczas zagadnienia te określone były przez Radę Ministrów i ustawowo wchodziły do działu "samobrona ludności".

2/ Znosi się odbywanie służby wojskowej /zasadniczej/ w kilku okresach, ze względu na deficyt zasobów poborowych i przechodzenia na 22 miesięczny okres służby w jednostkach OT oraz wojskowe szkolenie poborowych w systemie dochodzącym z uwagi na całkowitą nieprzydatność tego szkolenia i zaniechania jego prowadzenia.

3/ Czas trwania zasadniczej służby wojskowej odbywanej w jednostkach pływających marynarki wojennej proponuje się skrócić o 6 miesięcy.

W projekcie ustawy zamieszczono upoważnienie dla Ministra Obrony Narodowej do przedłużenia czasu trwania służby w granicach do 2 miesięcy i skracania do 12 miesięcy /art. 79 ust.2/.

4/ Znosi się zwalnianie od obowiązku odbywania służby wojskowej stosowane względem poborowych - junaków dwuletnich hufców OHP, odbywających obecnie szkolenie poborowych w oddziałach samoobrony. Ewentualne skrócenie służby wojskowej dla poborowych, którzy przebywali w tych hufcach przez okres 2 lat - może nastąpić w ramach uprawnień przewidzianych w projekcie ustawy dla Ministra Obrony Narodowej.

5/ Przewiduje się możliwość czasowego zwalniania /urlopowania/ z zasadniczej służby wojskowej żołnierzy na 6 miesięcy przed upływem czasu jej trwania, z równoczesnym zagwarantowaniem natychmiastowego stawiania się ich do służby, gdyby zachodziła taka potrzeba /art.85/. Dotyczyłoby to jedynie niektórych grup żołnierzy wcielonych do służby przede wszystkim w systemie terytorialnego uzupełniania oraz pełniących służbę na określonych funkcjach.

Powyższe zamierzenie zapewniłoby z jednej strony zachowanie gotowości bojowej, a z drugiej strony powodowałoby znaczne obniżenie kosztów utrzymania wojska.

6/ Zakłada się dalszą modyfikację długoterminowej zasadniczej służby wojskowej w drodze zapewnienia dobrowolnego pełnienia tej służby przez okres przekraczający 5 lat, nie dłuższe jednak niż do ukończenia 30 lat życia. Wiąże się z tym konieczność przyznania żołnierzom pełniącym tę formę służby

korzystniejszych świadczeń ze strony wojska / podobnych, jakie przysługiwały byłym podoficerom nadterminowym / - /art.86-91/.

7/ Wprowadza się powszechność odbywania służby wojskowej przez studentów szkół wyższych /art.92-93/, a mianowicie:

a/ mężczyźni przyjęci na studia wyższe, którzy nie zostaną przeznaczeni do szkolenia wojskowego studentów kierowani będą, przed rozpoczęciem studiów, do odbycia zasadniczej służby wojskowej ;

b/ pozostali studenci będą odbywali szkolenie w studium wojskowym szkoły i po ukończeniu ostatniego roku nauki zostaną powołani na 12-miesięczne przeszkolenie wojskowe /jeżeli odpowiadają wymogom stawianym kandydatom na oficerów rezerwy/, albo do zasadniczej służby wojskowej.

Studentki oraz studenci, którzy ze względu na stan zdrowia nie będą podlegali szkoleniu w studium wojskowym, zostaną objęci szkoleniem obronnym studentów na zasadach dotychczasowych /art.161/.

Ewentualne skrócenie czasu trwania zasadniczej służby wojskowej odbywanej przez studentów przyjętych na pierwszy rok studiów oraz absolwentów szkół wyższych mogłoby nastąpić w ramach ustawowych uprawnień Ministra Obrony Narodowej. Takie zasady odbywania przez studentów obowiązku służby wojskowej gwarantuje powszechność jego wykonywania oraz zapewniają odpowiednią bazę werbunkową kandydatów na oficerów rezerwy.

W celu ssynchronizowania zagadnień dotyczących odbywania przez studentów służby wojskowej z procesem nauczania, jak też zapewnienia właściwego wykorzystania ich w służbie wojskowej prowadzone są już obecnie odpowiednie prace przygotowawcze.

III. W ZAKRESIE SZCZEGÓLNYCH UPRAWNIEN OSÓB PODLEGAJĄCYCH
OBOWIAZKOWI SŁUŻBY WOJSKOWEJ I CZŁONKÓW ICH RODZIN.

- 1/ Zobowiązuje się zakłady pracy do udzielania pracownikom powołanym do czynnej służby wojskowej na okres przekraczający 30 dni - zwolnień z pracy na czas 3 dni dla załatwienia niezbędnych spraw osobistych i rodzinnych /art.111 /.
- Brak dotychczas takiego przepisu ustawowego, powodował to, że pracownicy powoływani do zasadniczej służby wojskowej, na długotrwałe ćwiczenia wojskowe jak też do okresowej służby wojskowej często nie otrzymywali zwolnień z pracy dla załatwienia tego rodzaju spraw.
- 2/ Wprowadza się nowe zasady w zakresie uprawnień pracowników do wynagrodzenia z zakładu pracy w związku z powołaniem do czynnej służby wojskowej /art.112/, a mianowicie :
- a/ pracownik powołany do zasadniczej lub okresowej służby wojskowej albo na przeszkolenie wojskowe na czas przekraczający 3 miesiące otrzymuje z zakładu pracy pełne wynagrodzenie za okres do dnia odejścia do służby wojskowej oraz odprawę w wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia /dotychczas otrzymuje wynagrodzenie do końca miesiąca kalendarzowego, w którym rozpoczął odbywanie służby, nie mniej jednak niż za 2 tygodnie / ;
- b/ pracownik powołany na ćwiczenia wojskowe albo na przeszkolenie wojskowe na czas 3 miesięcy zachowuje prawo do pełnego wynagrodzenia z zakładu pracy za czas pracy opuszczony z powodu odbywania służby, nie dłużej jednak niż za 30 dni / dotychczas nie dłużej niż do końca miesiąca kalendarzowego, w którym rozpoczął odbywanie służby/.
- Za dalszy okres odbywania służby taki pracownik otrzymuje:
- 50% wynagrodzenia, jeżeli nie utrzymuje rodziny /bez zmian do istniejącego stanu/,
  - 75% wynagrodzenia, jeżeli utrzymuje jednego członka rodziny /dotychczas do 60%/,
  - pełne wynagrodzenie, jeżeli utrzymuje co najmniej dwóch członków rodziny /dotychczas 75%, jeżeli utrzymuje dwóch

członków i 85% jeżeli utrzymuje trzech lub więcej członków rodziny/.

Powyższe zamierzenie gwarantuje pracownikom powołanym do czynnej służby wojskowej jednolitość zasad w zakresie otrzymywanego wynagrodzenia z zakładu pracy, co dotychczas uzależnione było w przeważającej mierze od dnia kalendarzowego, w którym nastąpiło rozpoczęcie odbywania służby wojskowej, jak też zapewnienia otrzymania przez pracowników w dalszym czasie odbywania ćwiczeń wojskowych lub przeszkolenia wojskowego, którzy posiadają na utrzymaniu członków rodziny, odpowiednio zwiększonego wynagrodzenia, co znajduje uzasadnienie w wynikach badań prowadzonych w latach 1971-1972 nad budżetami rodzinnymi odbywających czynną służbę wojskową.

- 3/ Przyznaje się prawo do zwiększonych zasiłków dziennych członkom rodzin żołnierzy uznanych za jedynych ich żywicieli, którzy zostali powołani i odbywają zasadniczą służbę wojskową /art. 113/. Pozwoli to na powoływanie do zasadniczej służby wojskowej tych poborowych, którzy dotychczas z tytułu jedynego żywiciela rodziny byli odroczeni od odbycia służby wojskowej. Ma istotne znaczenie w procesie uzupełniania wojsk w okresie postępującego niżu demograficznego kolejnych roczników poborowych.
- 4/ Zalicza się okres odbytych ćwiczeń i przeszkolenia wojskowego trwającego do 3 miesięcy do czasu efektywnie przepracowanego w danym zakładzie pracy /art.120/. Zapewnia to pracownikom prawo do przyznawania im przez zakład specjalnych nagród /13 pensji/, pomimo odbywania służby wojskowej. Brak unormowania tych spraw powoduje zróżnicowane postępowanie w tym względzie poszczególnych zakładów.
- 5/ Ściśle powiązane w projekcie ustawy - w kontekście odbywania służby wojskowej - zagadnienia dotyczące stosunku pracy wynikające z projektu kodeksu przedłożonego Sejmowi PRL do uchwalenia.

IV. W ZAKRESIE OBRONY CYWILNEJ.

- 1/ Przyjęto rozwiązania w przedmiocie zapewnienia warunków operatywnego kierowania obroną cywilną stosownie do potrzeb tej obrony, wymogów i funkcjonowania terenowej administracji państwowej oraz w zakresie usytuowania organów wykonawczych szefów obrony cywilnej województw. Jednocześnie sprecyzowano - zgodnie z ustaleniami przyjętymi już w uchwale Nr 144 Rady Ministrów z dnia 18 maja 1973 r. - podstawowe zasady dotyczące obrony cywilnej i jej zadania /art.138-145/.

- 2/ Uwzględniono obowiązujące zasady w zakresie organizacji i działania formacji samoobrony, zmieniając ich nazwę na "formacje obrony cywilnej", służba w tych formacjach odbywana byłaby w czasie pokoju tylko w formie ćwiczeń / znosi się szkolenie poborowych w oddziałach samoobrony w formie dochodzącej ze względu na całkowitą nieprzydatność tego szkolenia również dla potrzeb obrony cywilnej/. Obowiązkowi służby będą poddane określone grupy żołnierzy oraz mężczyźni i kobiety nie podlegający obowiązkowi służby wojskowej. Zakłada się możliwość szerszego wykorzystania żołnierzy rezerwy dla potrzeb formacji obrony cywilnej z jednoczesnym zapewnieniem powołania ich do służby wojskowej w razie zaistnienia takiej potrzeby. Ogólne zasady wykorzystania żołnierzy rezerwy w służbie formacji obrony cywilnej określi Minister Obrony Narodowej. Ze względu na masowość stanów osobowych omawianych formacji - odstępuje się od ustalenia zdolności fizycznej i psychicznej do służby w formacjach obrony cywilnej. Spod obowiązku służby wyłączeni będą tylko inwalidzi /art. 146-159/.

V. W ZAKRESIE MILITARYZACJI I FORMACJI SPECJALNYCH.

- 1/ Zakłada się znaczne ograniczenie obejmowania militaryzacją istniejących w czasie pokoju instytucji i przedsiębiorstw, z uwagi na przewidywany na czas wojny powszechny obowiązek pracy, łącznie z wprowadzeniem nakazów pracy. Równocześnie przewiduje się tworzenie na wypadek wojny specjalnych jednostek zmilitaryzowanych, z jednoczesnym

przyznaniem Ministrowi Obrony Narodowej uprawnień w zakresie wykorzystania rezerw osobowych do tych jednostek oraz nadzoru nad przygotowaniem specjalnych jednostek zmilitaryzowanych, przewidzianych do przydzielenia lub wykonywania zadań na rzecz sił zbrojnych /art.169-176/. Konkretność rozwiązań w tym względzie nastąpi na etapie przygotowywania przepisów wykonawczych w sprawach militaryzacji.

- 2/ Przewiduje się wyłączenie spod militaryzacji - Milicji Obywatelskiej, zawodowych straży pożarnych i służby więziennej ze względu na to, że są to formacje, których funkcjonariuszy obowiązują szczególne pragmatyki służbowe, a organizacja tych formacji jest zbliżona do organizacji wojskowej.

W związku z tym wprowadzono do projektu ustawy odrębny dział "Formacje specjalne". W tym dziale normuje się w sposób wyraźnie określony problematykę dotyczącą organów Milicji Obywatelskiej oraz innych formacji, które ma określić Komitet Obrony Kraju /zakłada się, że będzie to dotyczyć zawodowych straży pożarnych, służby więziennej oraz stanowisk funkcjonariuszy cywilnych sił zbrojnych w związku z zamiarem wprowadzenia takiego statutu dla części pracowników w resorcie obrony narodowej na podstawie przepisów kodeksu pracy/.

Stosownie do potrzeb mobilizacyjnych formacji specjalnych wprowadza się obowiązek służby w tych formacjach.

Do odbywania służby w formacjach specjalnych będą mogły być zobowiązane określone kategorie żołnierzy rezerwy i innych osób posiadających kwalifikacje przydatne do jej pełnienia. W okresie pokoju obowiązek służby w formacjach specjalnych polegałby wyłącznie na odbywaniu ćwiczeń, a w czasie wojny na pełnieniu czynnej służby, na zasadach przewidzianych w pragmatykach służbowych funkcjonariuszy tych formacji /art. 123-137/.

VI. W ZAKRESIE ŚWIADCZEN NA RZECZ OBRONY.

- 1/ Przepisy dotyczące świadczeń osobistych i rzeczowych rozszerzone o szereg postanowień zawartych dotychczas w aktach wykonawczych do obowiązującej ustawy o powszechnym obowiązku obrony, ze względu na zasadnicze ich znaczenie. Równocześnie zwiększa się wymiar świadczeń osobistych w

czasie pokoju dla celów związanych z zabezpieczeniem ćwiczeń mobilizacyjnych sił zbrojnych i formacji specjalnych. Większy wymiar świadczeń osobistych przewidziano dla szeregowców rezerwy, którzy nie odbywali zasadniczej służby wojskowej /art.190-199/.

Jednocześnie przyznaje się uprawnienia dowódcom jednostek wojskowych, wykonującym zadania związane z prowadzeniem działań wojennych - do bezpośredniego nakładania obowiązku świadczeń osobistych i rzeczowych /art.195 ust.4./,

- 2/ Do projektu ustawy wprowadzono przepisy, które będą stanowiły podstawę do szczegółowego unormowania spraw związanych z wykonywaniem przez organy administracji państwowej i zakłady pracy świadczeń na rzecz sił zbrojnych /formowanie jednostek wojskowych na podstawie cywilnych baz oraz zadania w zakresie zabezpieczenia przeprowadzenia mobilizacji sił zbrojnych/ - /art.214-217/.

Zakłada się skupienie tych spraw w gestii Ministra Obrony Narodowej oraz przyznanie terenowym sztabom wojskowym odpowiednich uprawnień w zakresie nadzoru i kontroli nad realizacją omawianych zadań.

x   x   x

Zmiany dotyczące problematyki w zakresie organizacji i działania naczelnych organów w sprawach obronności oraz określenia stanów obrony wiąże się z dokonaniem zmian w Konstytucji PRL.

Kierunki zmian, które przyjęto w projekcie nowej ustawy, mają na celu dalsze doskonalenie systemu obronnego we wszystkich jego układach, zapewnienie całkowitej powszechności wykonywania obowiązków obrony, przede wszystkim w zakresie służby wojskowej, co z jednej strony ma zasadnicze znaczenie dla pokojowego uzupełniania wojsk, gromadzenia wyszkolonych rezerw dla mobilizacyjnych i wojennych potrzeb sił zbrojnych, a z drugiej strony skorelowania wymiaru tych obowiązków i czasu ich wykonywania z rzeczywistymi potrzebami obrony.

Przy opracowaniu projektu ustawy kierowano się również zasadą normowania spraw podstawowych bezpośrednio w ustawie i potrzebą ograniczenia liczby aktów wykonawczych oraz maksymalnego uproszczenia prac przede wszystkim w bezpośrednich ogniwach wykonawczych.

Według wstępnych założeń przewiduje się / w porównaniu do stanu obowiązującego/ zmniejszenie liczby aktów wykonawczych o około 60%, co ma zasadniczy wpływ na usprawnienie procesu pracy we wszystkich ogniwach obrony.

Wykonano w 5-ciu egz.

Egz.nr 1-5 Bibl.Szkol.ASG

Wyk. plk K.Zdaniak

Druk.H.B. dnia 16.06.75 r.

Nr ks.masz.0-32/OM

BIURO
KADRY
W OBRONIE
PRAW
CZŁOWIEKA
W WARSZAWIE

